

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgávudagar: týsdag, hósdag og leygardag

Lýsingar skulu vera okkum í hendi í seinasta lagi kl. 10 dagin fyrri útgávudagin

Útgevari:
P/f Sosialurin
Abyrgdarblaðstjóri:
Jan Müller
Fyrirskjótstjóri:
Krisjan Dahl
Bládfólk:
Høgri Djurhuus
Randi Jacobsen
Dagny Joensen
Uppseting:
P/f Sosialurin
Prent:
P/f Pressan 1981

Rentudeyði

BROYTINGARNAR í liviháttinum hjá fólki seinastu árinu hava fært nógv gott við sær, men hetta hevur eisini fært við sær, at útreiðslurnar at liva í hesum landi eru alsamt vaksandi og fleiri eru teir, ið fyrst í mánaðinum standa og skulu hava fæst inngjöld fyrri teirra tænastru. Her skulu nevnt SEV, Telefonverk, trygging, oljufeløg og bankar og síðst, men ikki minst, skattavaldið ella landsmyndugleikarnir.

PARTAR av hesi innkrevjingarskipan eru undir eftirliti av tí almenna og undir ávirkning av politikarum, t.d. fær SEV ikki loyvi at hækka sínar prísir, sum teir vilja, heldur ikki Telefonverkið og í prinsippinum heldur ikki Skattavaldið. Øðrvísi er tað við øðrum stovnum, t.d. bankunum, sum vísa seg at kunna taka fyrri teirra tænastru, heilt uttan stýring frá teimum fólkalvaldu.

NÓGV hevur gjøgnum tíðirnar verið tosað og skrivað um hetta mál, men tað hevur verið soleiðis, at rentustøðið í Føroyum hevur verið rimuligt og altíð verið til lagað danska rentustøðinum, oftast heldur lægri. Hetta kemst av, at føroysku peningastovnarir hava eina skipan við rentuskatti, sum ikki finst aðrastaðni.

JAVNAÐARFLOKKURIN metti aðrenn valið, at rentan tá var eini 2% ov høg, mett við ta dansku, og nú danskir bankar hava lækkað sínar rentur aftur við 1–1½%, so mugu vit út frá hesum meta, at rentan í Føroyum er 3–3½% ov høg.

TAD ER soleiðis, at av teimum gjøldum, ið verða goldin til tað almenna, t.d. skattur og annað tilíkt, so er greitt, at tann berandi kraftin eru fólk í besta aldri, og tað skaf tað eisini vera. Samstundis er innkrevjingarskipan frá peningastovnum eisini harðast akkurát við henda bólk. Hetta eru neyðiliga fólk, ið sita í nýggjum húsum, og vit vita øll, at lán-

oddagrein

ioni í dag fyrri at byggja hús eru stór, og lán uppá ½ millión kr. og meira eru als ikki óvanlig.

HESI 3½%, sum javnaðarflokkurin metir er ov nógv, svara sostatt til eina útreiðslu í húsarhaldinum, aftaná at skattur er trektur, uppá eini 15.000 kr. um árið; t.v.s. at fólk skal vinna 2.500 kr. um mánaðin fyrri at gjalda henda rentumun. Víst verður nakað trekt av í skatti, men hetta verður so ikki øðrvísi enn, at fólk skal vinna 2.000 kr. um mánaðin fyrri at gjalda hesa ov tungu rentubyrðu.

TAD UNDRAR meg ógvuliga nógv, at nú rentan enn einaferð er lækkað í Danmark, at vit ikki hoyra eitt kis um at nakrar so vorðnar ætlanir eru á veg her hjá okkum.

SPURNINGURIN er so, um okkara politikarar ætla at lata eina innkrevjingarskipan vera í samfelagnum, sum er púra ókontrollerað av politiskum myndugleikum, ein innkrevjingarskipan, sum í stóran mun er heilt munandi størri enn tað, politikararnir hava kontrol við, tá ein sær burtur frá sjálvari skatta- og tollinnkrevjingini.

SAMGONGUSKJALID sigur nakað um, at vit skuldu hava skil á rentupolitikkin í Føroyum og kapitaltilførsilspolitikkin til landið. Tað er heilt givið, at bankarnir ella peningastovnarir við heilt at yvirsiggja tey lyfti, ið eru givin aðrenn valið av sitandi samgonguflokkum og heilt at yvirsiggja tær avtalur, sum eru 'nngingnar av samgonguni, seta seg í eina støðu, ið beinleiðis provokerar.

EFTIR míni metan eigur samgongan at prioritera peningastýringsproblematikkinn væl hægri enn tað higartil hevur verið gjørt og konkret at fara í holt við arbeiðið. Ongantið ov skjótt.

T.A.

Brent barn ræðist eld

Markleysur frekleiki og hartil lodrætt lygn.

Hetta vóru orðini, ið myndaðu mótmælisgreinina hjá Tórfinni Smith, býráðslimi, í samband við at Sosialurin herfyri hevði eina samrøðu við meg um Tinghúsvegin og umhvørvið har í nánd.

Alt avgerandi fyrri Tórfinn Smith var í hesi grein at lata fólk vita, at hann var hovuðspersónur og hetjan í hesum leiki, og eg var skurkurin. Tórfinn Smith hevur væl, sum onkur annar politikari funnið út av, at til ber at liva ella yvirleva sum politikari bert ein er nóg grovur í orð og talu, og við hesi dygd gera eina karriera á politiska vígvøllinum.

Sjálvur trúði eg uppá at hann átti stórra eginleikar — men sum danin sigur — spring op og fald ned.

Sum iyr nevnt var hetta ein samrøða millum blaðstjóran á Sosialinum og meg, og spurningarnir vóru rættuliga persónligir, og svarað varð tí út frá tí leikluti mær hevur unst at havt í býráðsarbeiði, so Tórfinn Smith — um mær er loyvt at hava eina persónliga meining — so er ongin orsök, at leggja mær í munn hvat aðrir politikarar hava sagt og gjørt — ella er hetta neyðugt, so kenni eg meg fullvísan í, at tað hevur sína orsök.

Mál um bygging framvið Tinghúsvegnum hevur í míni tíð í býráðnum bert verið umfatað av eini umsókn frá Føroya Sparikassa, so at draga Telefonverksmálið og annað tilíkt uppi hetta mál, og blanda meg uppi er ikki rimuligt.

Byggimálið frá Føroya Sparikassa og bygging framvið Tinghúsvegnum í heila tikið, kann fyrri mær bítast í tveir partar. Ein aðrenn Føroya Sparikassa keypir ognina við Tinghúsvegin og ein eftir at teir hava keypt.

Fyrri partin í málinum haldi eg at eg royndi at lýsa sum frægast, við at úttala meg um hvat eg átti at havt gjørt — eg eri tó hóast alt uppvaksin har í nánd, og tí nátturliga áhugaður.

Blaðstjórin á Sosialinum spurdi meg, og tað hann so at siga altíð nýtir bandupptøku í slíkum samtalum, eigur hetta at kunna prógvast:

«Petur Christiansen hevur sum býráðsformaður lovað forngripafelagnum at gera serstaka byggisamtykt fyrri ókið kring Tinghúsvegin; soleiðis at húsini har kunnu

varðveitast.

Hesa uppfatan hevur borgarstjórin Poul Michelsen ikki?»

Ein persónligur spurningur, ið sjálvsagt eigur at svarast uppá soleiðis, at eg ikki kann ella eigi at úttala meg um hvat Petur Christiansen hevur lovað ella ikki, men bert um hvussu eg uppfati hetta mál — og tað varð eisini gjørt.

Roynt varð at lýsa málið soleiðis, at um vit nú vóru staddir tíðarlaga sæð í fyrri parti av málinum, t.v.s. aðrenn enn at Sparikassin keypir ognina, ja so bar alt til, og serstøk byggisamtykt kundi verið gjørd, og helst átti at verið gjørd. Hetta var tó ikki gjørd, og so kunnu vit harmast uppá skift um at so er. Eg skal venda aftur til hetta seinri.

Annar partur av málinum byrjar tá Sparikassin keypir ognina og søkir um byggiloyvi — sum teir sambært galdandi byggisamtykt hava allan rættin til.

Undir hesi viðgerð kemur fram hópur av skrivligum og munnligum upplýsingum, men byggi- og býarplansnevndin (eina-mælt) má út frá galdandi byggisamtykt, mæla býráðnum til at geva loyvi.

Býráðið roynir at fáa friðingarmyndugleikar inn í málið, við tí fyrri eyga, at teir kanska við øðrum heimildum kunnu koma upp í leikin, men hesir svara aftur, at húsini ikki eru nóg gomul til at varðveitast eftir fornfríðingarlóg okkara.

Byggisamtyktin er galdandi fyrri øll, og sjálvsagt eisini fyrri Tórshavnar býráð, og at Tórfinn Smith og Jakup Lindenskov hava roynt at fáa hetta at siggja út sum um, at bert talan er um ein banka ella ein sparikassa er eitt galdandi og ta talan er um Telefonverkið so er annað galdandi, hetta vera teir um. Sjálvur havi eg ongantið havt við annað mál enn hetta eina at gera — og havi tí hildið meg til tað.

At Tórfinn Smith kallar meg markleysa frekan og lygnara, tí at eg havi sagt at eg ikki kendi hetta mál, aðrenn enn hetta verður reist sum byggimál — verður hann tó noyddur at smyrja seg við.

Viðari sigur Tórfinn Smith at býráðsformaðurin hevur havt fyra ár um at gera serstaka byggisamtykt, um hugur var til tess.

Ikki skal nakar mis-skilja at eg eri ikki sinn-

aður at taka min part av skuldini fyrri hvat kundi verið gjørt seinastu býráðsetu.

Men at ákæran skal vera so einvís, er tilpassað inn í tær liðugt seymaðu meiningar Tórfinn Smith fær orðrar til at hava — og skal eg ikki troyttta nakran við hesum, men áður enn barn ræðist eld skal tað fyrst hava brennt seg, og man hetta helst vera orsökini til, at býarplansnevndarlímunin Leivur Johannesen ikki hevur fingið hesa uppgávu — hann hevur nevniliga brennt seg.

Tórfinn Smith hevur onki boð uppá, hvønn leiklut javnaðarflokkurin kanska átti í seinastu setu — tí av góðum orsökum eigur hetta at gloymast skjótt, men Tórfinn Smith hevur valt at leggja sitt býráðsarbeiði tilrættis soleiðis at ein so at siga ikki sleppur undan at vera mintur um hetta hvønn dag.

Skiftandi meirilutar seinastu setu góvu hóast alt javnaðarflokkurin tann møguleika alla tíðina at mynda býráðsarbeiðini í heili fyra ár — og eiga vit at vera samdir í, at munabatur hevði verið um slíkur møguleiki bleiv nýttur til skipandi virksemin — sum f.eks. at gera serstaka byggisamtykt við Tinghúsvegin.

Bert ein lítill heilsa við á vegin til tin Tórfinn Smith — tað er bert ein pástandur at ein tryggest verður afturvaldur bert ein fórir negativan kritiskan politikk — sjálvur eri eg fullvísan í, at tú hevur eins góðan, ivaleyst betri møguleika um tú hevði fært positivan kritiskan politikk.

Ti ongin orsök er fyrri at missa mótið um vantandi varðveitingarpolitikk í Havn — her er sum tú sjálvur sigur hópur av møguleikum enn, og ikki er rætt at gera eina niðurstøðu á hesum spinkla grundarlagi. Viljin imillum býráðslimir er sera stórur og víðingur fyrri tí gamla frammaliga — so við ella uttan forngripafelagið eigur kortini at vera farið til verka.

Poul Michelsen
býráðsformaður

